No. 920 Zaterdag 17 Augustus 1901. 18de Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN CONCORDIA N°. 129, PIETERMAAI.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 16 Augustus.

Het godsdienstig leven in Spanje.

(*Ingezonden.*)

Zeer aangenaam verraste mij het hoofdartikel van het nummer der vorige week: "Het godsdienstig leven in Spanje." 't Is onbegrijpelijk, hoe 't mogelijk is, dat sommige schrijvers, waaronder de Heer P. Ivens, zich rekenen moet, den moed, neen de lafheid hebben, het godsdienstig leven van het spaansche volk te belasteren en den zegenrijken invloed der kloosterlingen te ontkennen. Getuigt dit van volslagen onwetendheid, ja domheid op dit punt, of van satanische boosheid, of misschien van beide?

Is men getuige geweest van het spaansche leven, dan ziet men ten volle de laagheid in der liberale pers, welke de spaansche natie, die in hare overgroote meerderheid katholiek is in merg en been, belasteren durft en aanranden in wat zij het kostbaarst bezit: het onwrikbaar, heilig geloof. Zeker er zijn uitzonderingen. Ook in Spanje treft men lieden aan (men denke slechts aan den zoo juist treffenden roman van P. Coloma) die zich den naam van Christen onwaardig maken door hun schandaden; maar die toestand in *Pequeñeces* geteekend, is de toestand der madrileensche aristocratie vooral ten tijde van Koning Amadeo. Ook nu, volgens het zeggen der meest gezaghebbende en meest onpartijdige critici blijft die toestand de ware toestand voor de hooge aristocratie der spaansche hoofdstad. Maar ook nog onder hen vindt men zeer loffelijke uitzonderingen.

Doch wat beteekent dat kleine getal bij de groote massa der echt katholieke spaansche bevolking? Of heb ik soms het recht alle liberalen of het grootste getal van hen als diep onzedelijke en verachtelijke wezens te brandmerken, wanneer ik er een of meerderen zou kunnen aanwijzen, die dien naam ten volle verdienen! De liberale pers schrijvende over Spanje en spaansche toestanden levert ons weder een bewijs te meer, dat zij in zaken van godsdienst niet in 't minst te vertrouwen is.

Het woord van Mevrouw Jeffery is volkomen waar; "in Spanje leeft men in de warmte en den zonneschijn van onheugelijke katholieke godsvrucht."

De lezer oordeele zelf na de lezing dezer weinige regelen, welke ik hem als staving en vollediging van Mvr. Jeffery's mannelijk en waarheidlievend woord, wensch aan te bieden.

Het spaansche volk is een natie, die ondenkbaar is zonder den waren katholieken godsdienst, maar die godsdienst dan ook in zijn vollen gloed, warmte en leven.

Een gehuchtje hoe klein ook, het heeft zijn pastoor, zijn kerk en zijn "*ermita de la Virgen santisima.*" Het doet U waarlijk goed een Spanjaard te ontmoeten op het smal kronkelende bergpad, met den algemeen gebruikelijken groet op de lippen: "*Ave Maria purisima*". Niet lang behoeft men in Spanje te reizen om den wedergroet te kennen waarmede iedere Spanjaard onvermijdelijk antwoordt: "*Sin pecado concebida.*"

De devotie tot de allerheiligste Moedermaagd is bijzonder levendig in Spanje. Bezwaarlijk zal men een land ter wereld kunnen aanwijzen waar men meer kerken en kapellen toegewijd aan de H. Maagd aantreft, dan in Spanje.

In naam der allerheiligste Maagd vraagt ook de noodlijdende Spanjaard onderstand en hulp aan zijn meer gegoeden evenmensch.

Nimmer zal ik de eenvoudige doch echt treffende ontmoeting, die ik op zekeren dag met een armen Spanjaard had, vergeten. Ik wandelde, op een der drukste pleinen van Madrid, "*la Puerta de Sol*". Eensklaps hoorde ik naast mij een stem, die te midden der menigte weerklonk: "*Señorito, en nombre de la Virgen Santisima, una limosna.*" Ik keek om. Een knaap van 14 à 15 jaar stond aan mijn zijde. Bleek, ingevallen gelaat, twee breede blauwe kringen onder de oogen, een vuil, hier en daar gescheurd plunje om het magere lichaam; een dier ongelukkige slachtoffers van het schrikwekkend „pauperisme", dat in Spanje en vooral in de hoofdstad zijn offers, „legio" noemt. Ter wille van de omstandigheden van plaats en omgeving wilde ik eerst mijn weg vervolgen; maar daar klonk het weer: "*Señorito, tengo tan hambre; una limosna; la Virgen Santisima se lo pague.*" Ik wederstond niet langer...... Van de bleeke lippen van den knaap klonk het dankbaar: "*Gracias, Señorito, la Virgen Santisima bendiga á Vd.*"

Stapt men in Spanje in een trein, dan merkt men ook dáár, dat men in een dóór en dóór katholiek land reist. Bij den eersten ruk der machine staakt men het gesprek en de vrome Spanjaard teekent zich met het teeken des kruises, om alzoo zich zelf aan de goddelijke voorzienigheid toe te vertrouwen.

De kerken, meestal echte juweelen van gothische bouwkunst, worden in Spanje druk bezocht, ook buiten het dienstuur. Gedurende mijn verblijf in Spanje heb ik tal van kerken en kathedralen bezocht, maar altijd, op welk uur van den dag ook, vond ik er talrijke godvruchtige vereerders van Jesus en zijn liefdegeheim.

Onwillekeurig komt men onder den indruk als men op den harden steenen vloer een eenvoudig gekleeden geloovige ziet neergeknield, met vurige godsvrucht biddend, 't zij voor Jezus tabernakel, 't zij voor het groote kruis met den stervenden Godmensch, 't zij voor de schoone beeltenis der „Virgen Santisima."

Als iets heel eigenaardigs der spaansche kerken zij hier aangemerkt, dat in die schoone rijzige tempels den blik van den bewonderaar niet wordt stoord door lange breede rijen banken of min of meer wanordelijk geplaatste stoelen. Neen, men kan geheel zijn aandacht vestigen op het grootsche geheel van den bouw, op de treffende harmonie der lijnen. Banken en stoelen zijn een weelde onbekend in spaansche kerken. Voor de majesteit van den God van hemel en aarde wil de godvruchtige Spanjaard zich niet gemakkelijk nederzetten op banken, veel minder op de zachte gerieflijke kussens der kerkstoelen.

De adellijke jonkvrouw knielt op haar eenwoudig biezen matje neder naast het nederige landmeisje of de eenvoudige dienstmeid; terwijl men tusschen de mannen op den harden steenen vloer geknield, de meest aanzienlijke heeren opmerkt. In het huis des Heeren, voor den troon van den Koning der koningen kent de vrome Spanjaard geen verschil van rang of stand.

Neen, het godsdienstig leven in Spanje is niet flauw, niet kwijnend. Zoolang de spaansche Señora de eenvoudige deftige dame blijft met haar nette zwarte kleeding, met haar eenvoudige en toch zoo bevallige „mantilla" zal de godsvrucht immer het leven blijven en de troost van elken Spanjaard.

De spaansche dame is een echte type der christelijke huismoeder. Gansch haar uiterlijk toont het. Haar kinderen een dóór en dóór christelijke opvoeding te geven is haar

Feuilleton.

Katholiek Leven.

XVI.

In 1869 werd geheel het Zuiden bedreigd. De Sonis ontwierp en volvoerde een oorlogsplan, waarin zijne geleerde taktiek is te bewonderen. De uitslag was schitterend.

„Onze zaak is eervol voor de troepen," zegt hij, „maar het spijt mij, dat de gouverneur zich niet in dezen term heeft uitgedrukt: „Ieder heeft zijn plicht gedaan! God heeft voor ons gestreden."

't Hetgeen hem mishaagde in het telegram, dat was zijne persoonlijke lofspraak: „De kolonel de Sonis," zoo heette het, „heeft zich met roem overladen."

Napoleon zond hem met zijne bevordering, „het Leven van Caesar" ten geschenke, dat hij pas had uitgegeven. Bij zijn terugkeer werden militaire feesten te zijner eer gegeven.

Zijne vrouw zegt over dit wederzien: „God zond hem juist op tijd, om tegenwoordig te zijn bij de geboorte van ons twaalfde en laatste kind."

Doch ook deze voorspoed onthechtte hem van de wereld meer nog dan de beproeving. Ik vraag mij af: „wat zal er nu van mij worden," en ik zeg: „ik zal gaan, waar men mij zendt. Gods hand zal mij geleiden — ik behoor aan Hem, zooals pater Ravignan zeide, niet tot aan den hals, maar tot over de ooren. Als men eens begint God te beminnen, is het nooit genoeg. En ondanks dit alles, ben ik nog altijd zijn onnutte dienstknecht."

In April zag hij met droefheid zijne familie naar Frankrijk vertrekken. Teruggehouden door de opstandelingen, wier bewegingen hij voortdurend bewaken moest, kon hij haar niet naar de haven van Algiers vergezellen. „Ik heb een hard bestaan," verzekert hij, „maar ik hoop, dat God mijne offers zegenen zal."

Kort daarna werd hij naar Aumule gezonden, om er het commando te voeren over eene militaire divisie. Het garnizoen, de inlandsche en Fransche bevolking van Laghouat zagen hem noode gaan. De oasis bleef voor hem eene dierbare herinnering en dikwijls richtte hij zijne oogen naar die eenzaamheid, waar hij geleerd had, te eerbiedigen den naam van Frankrijk en van God!

XVII.

De Sonis voorzag de nadering van een' grooten oorlog. De krijgsman verdiepte zich daarom in de studie — de christen bereidde zich voor tot grootere toewijding door eene verdubbeling van devotie tot het H. Hart.

Met hetzelfde inzicht legde hij zich met hart en ziel toe op de christelijke en mannelijke vorming zijner zoons.

„Als mijne zoons mijn loopbaan willen volgen," schrijft hij, „dan moeten zij begrijpen, dat ons bedrijf, volgens de opvatting onzer vaderen, slechts eene aaneenschakeling is van toewijding en versterving en van onthechting aan de vergankelijke goederen."

Zijne zoons waren nu in den leeftijd van 16—20 jaar, die den overgang vormt van de kinderlijke onschuld tot de mannelijke deugd. Hij wilde, dat deze op nederigheid zou steunen. Aan een priester en leermeester van een hunner richt hij de volgende regels: „Waarlijk, ik begrijp dezen hoogmoed niet en ik vraag mij af, waarop de dwaling van mijn kind kan rusten?"

„Ik bezit geen fortuin, en als ik kwam te sterven, zouden mijne kinderen hun brood in het zweet huns aanschijns moeten winnen. Onze voorzaten hadden vroeger eenige bezittingen, maar dat is reeds lang geleden, en er zijn zoovele families, wien het tot eere strekt God en den Koning goed gediend te hebben, dat de onze onder deze menigte verloren gaat. Ik heb eenige rijke bloedverwanten, die tot den ouden adel behooren, maar ik heb er meer die niet in dat geval verkeeren.

„Ik zie dus niets, wat een soortgelijk gevoel bij de mijnen rechtvaardigen kan. De hoogmoed is altijd verfoeilijk, maar als hem zelfs de minste grond ontbreekt, is hij belachelijk bovendien. Ik bid u dus mijn zoon, die christen is, te herhalen, dat de nederigheid eene christelijke deugd is, zonder welke geene andere deugd bestaat. Zeg hem ook, dat men ze onder bloot menschelijk opzicht aantreft bij menschen van goeden smaak en opvoeding.

„De wereld zelf kent de wellevende menschen aan hunne bescheidenheid. Als de catechismus mij ook niet zeide, dat de hoogmoed de wortel is van alle kwaad, dan zou de ervaring mij dit hebben geleerd. Gij moet mijn kind genezen van deze afzichtelijke ziekte, de zachte nederigheid moet hem van zijne melaatschheid zuiveren. Ik ben zoo bezorgd voor

lust en leven. Waar het den godsdienst betreft geeft zij het voorbeeld.

Het is waarlijk een troostend schouwspel in onzen tijd van ongeloof en lichtzinnigheid, de spaansche moeder 's morgens vergezeld van haar kinderen te zien opgaan naar het huis des Heeren. Hoe menigmaal heb ik haar bewonderd te midden harer kinderen neergeknield in aanbidding voor het altaar, waar een priester het H. Misoffer aan God opdroeg. Na de H. Mis gaan moeder en kinderen bijna altijd een kort bezoek brengen aan de heilige Moedermaagd of aan een der veelvuldige heiligen, die men in een spaansche kerk vereert.

Doch denk niet lezer, dat men haar nu niet meer in den tempel terugziet vóór den volgenden dag. Ook des middags of tegen den avond verschijnt zij nogmaals met haar kinderen in de kerk. Treffend is het dan te zien, hoe verscheidene groepjes met de meeste godsvrucht den gekruisten Godmensch volgen op zijn bloedigen kruisweg, een devotie die vooral onder den heiligen vastentijd een dagelijksche oefening voor vele Spanjaarden is. Het is volkomen waar, dat er alzoo bitter weinig tijd overblijft voor de spaansche „señorita" om aan sport- of fietsoefening te denken.

Ook lezer, beklaag haar niet. Het spaansche meisje heeft te veel besef van haar waardigheid om dit amusement ook maar in 't minst te verlangen. Ik herinner mij niet, in de zes maanden, die ik in Spanje heb doorgebracht, een enkele dame op een fiets te hebben ontmoet, zelfs niet te Madrid. En zouden zij er iets minder,— onder welk opzicht dan ook—om wezen dan hare medezusters van Holland of Frankrijk?

Het spaansche meisje vindt haar troost, haar vermaak in den godsdienst. Wordt er een processie gehouden — en in Spanje gebeurt dit zeer dikwijls — nooit ontbreekt de breede talrijke schare godvruchtige vrouwen van allen stand en ouderdom, die met het groote breede schapulier der orde of der broederschap over de schouders, de brandende kaars in de eene, en de „rosario" haar onafscheidelijk sieraad in de andere hand, zingende en biddende den lof verkondigt van God, van zijne heilige Moeder of van zijne Heiligen.

Is het wonder dat bij zulk een opvoeding de roepingen tot het religieuze leven in Spanje zoo talrijk zijn? De wereld moge razen en tieren tegen kloosters en priesterdom, de sectarissen mogen de nonnen en kloosterlingen berooven van hun goederen, hen bedreigen met het bittere brood der ballingschap; wie ook moge terugschrikken, de spaansche jeugd niet. Met honderden zoowel jongelingen als jongedochters wijden zij zich jaarlijks aan den dienst van God, hetzij in 't stille kloosterleven, hetzij in den dienst der altaren. Zelfs het onrechtvaardige vonnis van partijdige rechters lijdt hier schipbreuk. Men herinnere zich het hemeltergend schandaal dat in 't laatst van 't vorig jaar in Spanje werd gegeven door een vierschaar van Spanje's hoofdstad. Toen kon de katholieke wereld den moed, den diepen godsdienst der spaansche vrouw bewonderen, die sterk in het bewustzijn van haar recht, en gekrenkt in haar eergevoel van Christin, den onrechtvaardigen rechter durfde antwoorden: Ik onderwerp mij niet aan Uw oordeel. Wilt gij dat ik het klooster verlaten zal, stuur dan de gewapende macht om een weerlooze maagd uit het heiligdom te sleuren. Zoo sprak niet één spaansche non, zoo spreekt geheel de spaansche jeugd als men haar het offer vragen zou van haar roeping, veel meer nog van haar geloof.

Nu een woord nog over de kloosterlingen in Spanje. Nergens zijn de kloosters zoo talrijk als in Spanje. In een stad vindt men soms tot 15 à 20 kloosters. Hun nut, hun arbeid? Velen der kloosterlingen zooals Jesuieten, Augustijnen, Dominicanen en kloosternonnen, besteden hun zorgen aan de opvoeding en het onderwijs der jeugd; terwijl vele anderen hun leven doorbrengen in versterving en gebed, ten einde de barmhartigheid van God af te smeeken over de zondige diepgezonkene wereld. Maar hierbij bepaalt zich het werk der kloosterlingen niet. Ook voor de armen, voor de noodlijdenden zijn die kloosters een waar toevluchtsoord. Ik wil U slechts één voorbeeld aanhalen waarvan ik zelf getuige ben geweest. Reeds eenigen tijd hield ik mijn verblijf te Avila. Op zekeren dag dat ik tegen een uur of elf des morgens van de wandeling terugkwam, zag ik op het plein voor het klooster der Dominicanen een groote menigte mannen en vrouwen langs den muur geschaard. Een hunner bad den Rozenkrans voor, en alle andere baden godvruchtig na. Eenigszins verwonderd vroeg ik een der Paters van het klooster, wat voor soort van godsdienstoefening er nu moest geschieden. O, zei hij lachend, dat zijn onze beste vrienden, die dagelijks bij ons komen eten. In afwachting bidden zij den Rozenkrans voor ons. Ik was getroffen. Daar stonden meer dan honderd armen, die door de kloosterlingen werden gevoed. Ik wilde getuige zijn van de eenvoudige toch voor het christenhart zoo treffende handeling van de uitdeeling der spijzen. Ieder der armen kwam met zijn ketetje naar den kloosterbroeder, die vriendelijk lachend eenieder het zijne gaf. Na afloop der uitdeeling vroeg ik, hoeveel armen hij vaandag gespijzigd had. Het antwoord was: ongeveer twee honderd.

Ik stond er verwonderd over. Neen, Heer, zei de goede man, 't is nu nog zoo erg niet, maar gedurende een strengen winter als er geen werk voor het volk is, dan komen ze niet alleen van uit de stad maar ook uit de naast bijgelegen dorpjes. Ik tel dan er soms ver over de driehonderd. En die menschen, geachte lezer, gunt men nog niet het bezit van hun eigen klooster en kerk; die menschen worden door een liberale regeering op de meest onrechtvaardige wijze van hun goederen beroofd; en wie weet vandaag of morgen als booswichten over de grenzen gebracht! Roept dat niet om wraak ten hemel?

F.

Leo XIII en de fransche Congregatiës.

Met een enkel woord maakten wij de vorige week melding van het schrijven, dat de H. Vader 29 Juni l.l. heeft gericht aan de Algemeene Oversten der Congregaties en godsdienstige Instellingen, naar aanleiding der uitzonderingswetten in Frankrijk. De oorspronkelijke, italiaansche tekst van dit schrijven werd door den *Osservatore Romano* openbaar gemaakt en beslaat daar bijna vier kolommen druks.

Wij kunnen het derhalve ook thans moeilijk in zijn geheel vertaald opnemen. Maar reeds een zakelijk en beknopt résumé van den inhoud, met aanhaling der meest treffende passages, moge volstaan om onzen lezers de noodige kennis bij te brengen van dit belangrijk document.

Naarmate zijner liefdevolle bezorgdheid voor het welzijn der Congregaties, betuigt de H. Vader zijn diepe smart over de verdrukking, waaraan zij bij sommige natiën in den laatsten tijd blootstonden. „De H. Kerk zucht daarover, omdat zij dan levendig in haar rechten gekrenkt wordt en belemmerd in hare actie, die wordt uitgeoefend door eendrachtige samenwerking der seculiere en reguliere geestelijkheid; zoodat wie aan de priesters van een van beide raakt, hij raakt inderdaad aan de oogappels der Kerk."

Juist dezer dagen zijn bij een natie, waar de roeping tot den religieuzen staat bijzonder vruchtbaar is, tegen de Congregaties noodlottige wetten uitgevaardigd, welke de Paus, evenals hij voor eenige maanden reeds uitdrukkelijk deed, niet streng genoeg kan afkeuren en veroordeelen. Volgens den aandrang van zijn vaderhart geeft de Paus nu dit document, als een bron van heilige vertroosting en tot aanmoediging in den strijd.

De Congregaties moeten zich vooreerst in herinnering brengen, dat Christus aan zijn leerlingen smaad en vervolging heeft voorspeld en juist daarom hen zalig geprezen. De wereld haat hen, omdat zij niet van deze wereld zijn. Maar juist zoodoende maken zij zich de liefde van Christus waardig en krijgt men deelname aan zijne glorie.

Behalve het getuigenis van hun goed geweten sterkt hen ook de zegening van alle wélgezinden, die voor de leden der Congregaties sympathie en eerbied koesteren als voor eerlijke en nuttige burgers. Een menigte van hulpbehoevenden, die bij de religieuzen ondersteuning en bijstand erlangen, zijn hun dankbaar. Evenzoo de huisvaders, van wier kinderen de opvoeding hun zoo uitmuntend is toevertrouwd; de priesters, wier voortreffelijke medewerkers zij in de bediening zijn; de mannen van iederen stand, die in dezen bedorven tijd geestelijke leiding en raad bij hen zoeken; de bisschoppen vooral, die hen eeren als ware vrienden van den clerus en van het volk. Maar niemand kan de uitnemende diensten, welke de Congregaties aan de Kerk bewijzen, zóó op prijs stellen als de Paus zelf, en meermalen gaf dan ook Leo XIII de ondubbelzinnigste blijken van erkenning hunner buitengewone verdiensten.

Zelfs bij rechtschapen, onpartijdige mannen van aanzienlijke positie in de wereld, ontbreekt het geenszins aan waardeering voor het vele goeds, dat de religieuzen op godsdienstig en zedelijk gebied aan de maatschappij bewijzen, inzonderheid wat betreft de opvoeding der jeugd.

Desniettemin is de boosheid der wereld zóóver gekomen, dat men het, volgens 's Heeren profetie, een Godgevallig werk acht, de heilige rechten der Congregaties met voeten te treden. God laat zulks alleen toe met de bedoeling, dat uit het kwaad nog goed voortkome. Hij bereidt wederwaardigheden en tegenspraak aan degenen, die bij uitstek de christelijke volmaaktheid beoefenen, opdat hunne deugd beproefd en des te meer bevestigd worden zou.

Naar deze beschikking van Gods Voorzienigheid moeten de religieuzen zich voegen; met verdubbelden ijver zich toeleggen op een leven van geloof, gebed en goede werken; met volharding streven naar strenge onderhouding der kloosterregels, naar broederlijke eensgezindheid, gehoorzaamheid, zelfverloochening en godsdienst. En wanneer zij, door de boosheid dezer tijden, in gevaar komen van te worden verstrooid, dan moeten zij des te meer behoefte gaan gevoelen aan waren kloosterlijken geest, die hen vrijwaart tegen het bederf der wereld en bestand maakt tegen de zwaarste beproevingen.

Dat jongen en ouden dus hun oogen gevestigd houden op de luisterrijke stichters hunner Congregatie, op de heilzame lessen en het schitterend voorbeeld, dat dezen hun achterlieten. Daarvan zullen de religieuzen de heerlijkste vruchten inzamelen, niet alleen voor zichzelven en voor hunne Congregatie, maar tevens voor de hedendaagsche, door zoovele rampen geteisterde maatschappij.

Met een laatste woord vermaant de H. Vader hen nog tot kalme bezadigdheid en liefderijke vergevingsgezindheid jegens de aanleggers van deze vervolging. Immers, de goddelijke Meester bad zelfs voor zijne beulen aan het Kruis.

„Weest derhalve sterk in den Heer". De plaatsbekleeder van Christus is met u, en evenzoo geheel de katholieke wereld, die u met eerbiedige liefde en dankbaarheid gadeslaat. Uit den hemel bemoedigen u uwe roemruchte vaderen en broeders; uw opperste Leidsman Jesus Christus omgeeft en bedekt u met Zijne kracht. Gij, die Zijn meestgeliefde kinderen zijt, blijft gij door een vurig gebed aandringen bij Zijn goddelijk Hart, om daaruit te putten versterking van uwen moed en van uwe krachten, zoodat gij in Hem al de boosheden der wereld overwinnen kunt. Meer dan ooit klinkt u thans levend dat troostrijke woord tegemoet uit Zijn mond: „Vertrouwt, ik heb de wereld overwonnen."

Zooals de H. Vader in dit document spreekt tot zijn vervolgde zonen in Frankrijk, zal hij voorzeker niet nalaten een allerheilzaamsten indruk te wekken én binnen én buiten de Kerk. Algemeen toch geniet deze ruim 90-jarige grijsaard van het Vaticaan, meer wellicht dan één zijner voorgangers op den Stoel van Petrus, bewondering en ontzag, zelfs bij niet-katholieken.

Nu de storm der vervolging eenmaal in Frankrijk is opgestoken, moge zijn Opperherderlijk woord zijn

---

het belang van deze ziel, dat ik haar gedompeld wilde zien in het gevoel harer onwaardigheid, overtuigd als ik ben, dat er geene zaligheid is buiten de nederigheid.

„Als ik haar door eigen pogingen kon redden, zou niets mij te laag toeschijnen, en als ik niet verder kon gaan, zou ik mij gaarne onder de voeten van mijn kind willen leggen."

Zulke gedachten bij een soldaat en vader, die zulk een hoog denkbeeld had van waardigheid en gezag, vinden slechts hare verklaring in eene groote liefde tot God. 't Is deze liefde, waaraan hij wil, dat men den zoon herinneren zal.

„Zeg hem, dat, hoe kleiner hij wordt, hoe meer ik hem bemin. Als men den beker van Gods liefde niet gedronken heeft, begrijpt men deze dingen niet.

„Wanneer zal dan het gelukkig oogenblik komen, dat mijne kinderen den Heer van dat levend water zullen vragen! Waarom kan ik voor hen niet vervullen, wat ik hen zoo gaarne zag doen? God zou mij de genade niet weigeren, hun vrees aan te jagen door mijn offer.

„Maar zal het dierbaar kind ooit kunnen lezen in het levend boek, waarin deze dingen staan? Zal hij ooit de geheimen kennen van het H. Hart? Zeg hem, dat ik hem daarin plaats, meermalen, iederen dag.

„Ik heb geen moed, mijne eerstvolgende reis voorbij te laten gaan, zonder mijn zoon te omhelzen. Wie weet, hoe lang ik nog leef, en of God ons nog eens vereenigen zal in deze wereld. En dan kan de stem van den vader een heilzame echo laten in de ziel van zijn zoon.

„Och — het leven is zoo weinig waard! en hoe bezorgd ik ook ben, mijnen kinderen de ellende te besparen, ik zou ze met vreugde aannemen, als ik wist, dat zij in deze beproevingen den weg zouden vinden, die ten hemel leidt.

„Dat mijn zoon zich toch overtuige, dat er geen andere zaak is van belang dan God te beminnen. Dat is eene waarheid, zoo oud als de wereld.

„Ik laat er mij niets op voorstaan, ze hem te leeren, maar ik wilde ze diep gegrift zien in zijn hart. Als mijn zoon godvruchtig is, dan zal hij mij gelukkig maken, als hij vroom is, dan zal hij mij kracht geven, om te worstelen tegen alle tegenheden, dan zal hij mij helpen in het dragen van het kruis.

„Maar om God te beminnen, moet men Hem kennen, en een jongeling, die in den strijd des levens treedt, moet bekleed zijn met de wapens des lichts.

„Ik wensch voor alles, dat mijn zoon grondige, godsdienstige studiën maakt", schrijft de vader. „Er heerscht tegenwoordig een schandelijke onwetendheid in dit opzicht en dit is de oorzaak van veler verderf. De godsdienst, slechts menschelijk beschouwd, is het meest bewonderenswaardig stelsel van wijsbegeerte. En als de schitterendste genieën hunne krachten wijden aan Plato en Aristoteles, is het dan redelijk, minder tijd te geven aan de H. Schrift?

Wordt vervolgd.

als olie op de bruisende golven. Zij dit ook niet even plotseling en wonderbaar, toch door 's Hemels almachtige goedheid op den duur niet minder krachtdadig, dan toen Jesus Christus-zelf op het meer van Genesareth, te midden zijner bevreesde, kleingeloovige leerlingen, aan stormwind en golven gebood.

Nieuwsberichten.

CURACAO.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

M. & J. Cardoze, J. A. de Lima Jr., Eduardo Danies, Silverio Henriquez (2), Bernardus Legitum, Alejandro Mencia, Miguel A. Mejia, Francisco Marcuñe, J. C. Ringeling, Risyaar Rafor, Paulina Scheidelaar, John Serví, Lucien Torin (Oranje Nassau), M. van der Garden, Morris C. Henriquez (aang.)

Een rebut geadresseerd aan: Emilia P. del C. de Quintero, La Guaira (inhoudende geldstukken.)

Koloniale Raad.

Onder voorzitterschap van den Heer E. D. E. Van den Bossche werd laatstleden Maandagavond de Koloniale Raad geopend zooals deze nu volgens de nieuwe regeling is samengesteld.

De Heer J. B. Van der Linde Schotborgh beantwoordde den Voorzitter namens de oude leden en de Heer C. S. Muller namens de nieuwbenoemde leden.

Een commissie van drie leden werd benoemd tot het samenstellen van een reglement van orde.

Vertrek van den Gouverneur.

ZHEG. de Gouverneur der kolonie vertrekt van hier den 24sten Augustus met het stoomschip *Philadelphia* van de *Red D Line* naar La Guaira om vandaar met de fransche boot de reis naar Europa te vervolgen.

Twee sterfgevallen.

Maandagmorgen overleed hier plotseling de Heer Dr. S. M. Lansberg, oud-officier van gezondheid der Kon. Ned. Marine en oud-stadsgeneesheer alhier.

Dr. Lansberg werd in 1821 te 's Gravenhage geboren; hij bereikte dus den leeftijd van ongeveer tachtig jaar. Langen tijd oefende Dr. Lansberg hier de praktijk van geneesheer uit, totdat hij weinige jaren geleden op zijn verzoek eervol ontslag uit 's lands dienst verkreeg om te gaan genieten van een welverdiende rust.

Dinsdagmorgen werd zijn stoffelijk overschot onder vele blijken van deelneming en belangstelling naar de israëlietische begraafplaats te Pietermaai overgebracht.

—Eveneens overleed Maandag in den namiddag de Heer J. W. O. Van Dijck, gepensioneerd luitenant-kolonel der infanterie.

Na eenige jaren hier kapitein-commandant van de troepen geweest te zijn, vertrok de Heer Van Dijck als majoor naar Suriname. Daar vroeg hij eervol ontslag uit 's lands dienst en werd gepensioneerd met den rang van luitenant-kolonel. Later vestigde hij zich wederom te Curaçao.

De overledene werd Dinsdag 's namiddags met militaire honneurs te Otrabanda begraven.

Photographisch atelier.

De Heeren Soublette & Zoon, die als photographen hier een bekenden en gevestigden naam hebben, hebben deze week hun nieuw en fraai ingericht atelier aan de Overzijde geopend.

Ingezonden Mededeelingen.

EMULSION DE SCOTT.

Hace mucho tiempo.— Escribe Dr. Antonio Maria Leyba, facultativo de Coro, Venezuela:

„Hace mucho tiempo que uso la Emulsión de Scott, poderoso reconstituyente de gusto agradable, ñue siempre doy a mis pacientes en las afecciones cronicas de los pulmones, y en todas las enfermedades consuntivas, con los resultados más favorables."

La Semana Cristiana Ilustrada.

Recomendamos á nuestros lectores esta importante y hermosa publicación que contiene en cada número las vidas de los santos de la semana ilustradas con magnificos grabados. En cada hogar cristiano debe leerse esta revista.

Precio de suscripción por un año 8 fr. 50 (ó 10 pesetas). Dirigirse á los señores Popelin Hnos., 3 rue Séguier, Paris.

El pago de la suscripción puede verificarse también con 180 estampillas usadas de Curaçao por el término de un año.

NEDERLAND.

Jhr. Mr. A. F. De Savornin Lohman.

In *Hollandia* geeft „Bag" het volgenden parlementaire portret:

Een man van karakter, met een buitengewoon scherpzinnig verstand, groote staatkundige kennis, hartstochtelijk, onafhankelijk en energiek. Een man, zooals er maar weinigen in onze Kamer zitten — helaas veel te weinig! Een man, die weet eenmaal gevallen besluiten te eerbiedigen, omdat hij zoo grooten eerbied heeft voor recht en wet. Al was 't dan ook naar zijn inzicht niet doelmatig, niet noodig, niet verstandig den vrijen Hollander een Leerplichtwet op de schouders te leggen, — toen de wet er eenmaal was, is hij een van de eersten geweest om zijn partijgenooten in den lande op te wekken zich aan die wet te houden.

Dát teekent den man, die langen tijd in ons Parlement een ietwat geïsoleerde positie heeft ingenomen, als leider van de troep der vrij-anti-revolutionnairen, die hem zoo vaak alleen lieten staan en dr. Kuyper's advies boven het zijne prefereerden. Dát bewijst hoe er iets waars ligt in de opmerking, dezer dagen door tegenstanders van hem gemaakt, dat Lohman in de afgeloopen 4-jarige periode feitelijk de eenige is geweest, die het oud-liberale beginsel heeft hoog gehouden. Oud-liberaal in den zin van vrijheidlievend, van afkeerig van staatsdwang, van voorkeur der krachtsontwikkeling en krachtsaanwending van het individu. Oud-liberaal waar het gold zijn tegenzin tegen een partij-verbond, dat hem te zeer knelde, tegen een persoons-overheersching, die streed met zijn krachtigen wil. Die wilskracht, die zelfstandige meening, door zijn hartstochtelijkheid geschraagd, heeft hem tot een staatkundige figuur gestempeld met wie elke politieke partij te rekenen heeft. En die hartstochtelijkheid zelve heeft hem ook vele vijanden bezorgd, in den tijd vooral, toen de „doleantie" scheuring bracht in de Christelijke partijen en hij en dr. Kuyper terecht werden beschouwd als de leiders der beweging tegen de Nederduitsch Hervormde Kerk.

In 1837 werd Jhr. A. F. de Savornin Lohman te Groningen geboren, waar hij ook tot mr. in de rechten promoveerde. 25 jaar oud was hij al rechter te Appingedam, later raadsheer in het gerechtshof te s' Hertogenbosch. Nog in 1871 had hij conservatieve neigingen, zoodat Groen van Prinsterer hem nog tegenover mr. Keuchenius stelde. Eerst later voelde hij zich tot de anti-revolutionnaire partij aangetrokken; eenmaal haar beginselen omheld, heeft hij die verdedigd met een vuur en met een ijver, die den partijman kenmerken. Zoo werd hij een der krachtigste voorvechters van de beweging tegen de schoolwet van Kappeyne, in 1878, die eindigde met de aanbieding van een smeekschrift aan den Koning met 300.000 handteekeningen.

Met mr. Saaymans Vader werd Lohman in 1879 voor Goes, destijds nog een dubbel district, tot lid der Tweede Kamer gekozen. Toen reeds toonde hij opvattingen omtrent de verhouding tusschen volk en overheid, en in verband daarmee omtrent de Staatsbemoeiing, die van dr. Kuyper's denkbeelden, in de *Standaard* ontwikkeld, afweken. Lohman was echter toen ook reeds een vurig voorstander van de vrijheid der kerk, en niet het minst van de vrijheid der school, ook van de hoogeschool; vandaar dat dr. Kuyper meende in hem te zullen hebben een geestverwant ook ten aanzien van het door den leider der anti-revolutionnaire partij voorgestaan Calvinistisch stelsel. Dat mr. Lohman op tal van punten anders dacht dan dr. Kuyper en dr. Rutgers, beiden destijds al hoogleeraren aan de Vrije Universiteit, werd toegeschreven aan onbekendheid met de beteekenis van het Calvinisme, gelijk dat in *Standaard* en *Heraut* werd ontwikkeld.

Wanneer de heer Lohman — zoo meende men — maar in den kring der Calvinisten te Amsterdam verkeerde, zou het verschil wel wegvallen. Dientengevolge werd hij door directeuren der *Vereeniging voor hooger onderwijs op Gereformeerden grondslag* benoemd tot hoogleeraar aan de Vrije Universiteit, waaraan hij zich in September 1884 verbond met het houden eener redevoering over „het hoogste recht."

Al stond hij, zooals ik hierboven zei, bij de kerkelijke beweging na 1870, de doleantie, aan Kuypers zijde, toch bleef het verschil in denkbeelden op staatsrechtelijk gebied bestaan; dat uitte zich echter weinig, daar in de jaren al de aandacht der anti-revolutionnairen gevraagd werd voor den strijd tegen „de bevoorrechting der openbare school" en alzoo de strijd tegen de liberale partij aller krachten vroeg. In dien strijd ontplooide mr. Lohman al zijn kracht, al zijn gaven van vernuft en scherpzinnigheid. En terwijl dr. Kuyper zijn getrouwen buiten de Kamer organiseerde en een ongekende actie tegen de liberalen in den lande verwekte, leidde mr. Lohman de oppositie in het Parlement.

Aan de samenwerking van het zoo vaak gesmade driemanschap Kuyper Lohman Schaepman dankten de anti-revolutionnairen en Roomsch-Katholieken in 1888 het optreden van „het Christelijk Kabinet", door baron Mackay geformeerd, en door dr. Kuyper als „ons kostelijk Kabinet" getypeerd. Aan dat ministerie gelukte het, met medewerking ook van enkele liberalen, op schoolgebied een „pacificatie" tot stand te brengen, waarvan subsidieering der bijzondere scholen uit de staatskas het hoofdelement vormde.

Maar toen deze overwinning behaald was, trad voor het eerst scherp omlijnd het verschil tusschen dr. Kuyper en mr. Lohman op den voorgrond: laatstgenoemde zag in de schoolwet-Mackay de oplossing der schoolkwestie, dr. Kuyper vond, dat het slechts het begin van die oplossing was.

Een ander feit, dat tot latere verwijdering aanleiding gaf, was de houding van mr. Lohman nà de verwerping der begrooting van minister Keuchenius door de Eerste Kamer, 30 Januari 1890. Dr. Kuyper wenschte toen, dat het gansche ministerie zou aftreden — Lohman verklaarde zich daartegen. Het Kabinet bleef; Mackay verving Keuchenius, en Lohman werd minister van binnenlandsche zaken. Als zoodanig heeft hij zich een bestuurder met krachtige hand getoond.

Na de aftreding van het Kabinet in 1891 trad de heer Lohman weder als hoogleeraar aan de Vrije Universiteit op. En toen bleek al spoedig welk een gevoelingen knak de geestverwantschap tusschenbeide leiders had ontvangen; dat toonde Lohman open en klaar in de scherpe critiek, door hem in de *Protestantsche Noord Brabanter* op artikelen van de *Standaard* uitgebracht. Toen kwam de kieswet van minister Tak gelegenheid bieden, de klove nog te verbreeden, ja ondempbaar te maken; met alle kracht verklaarde mr. Lohman, in 1894 door Goes gekozen in de Kamer, getrouw aan zijne staatsrechtelijke denkbeelden, zich tegen deze democratische wet, — dr. Kuyper ging destijds hand aan hand met liberalen en radicalen vóór Tak's ontwerp tegen de aristocratische leden der anti-rev. partij in. 't Volgend jaar nam mr. Lohman zijn ontslag als hoogleeraar aan de Vrije Universiteit: toen was de breuk volkomen.

Tegenover de *Standaard* richtte hij zijn orgaan, de *Nederlander* op waarin hij nu op bekwame wijze de pen voert tot propageering der beginselen van zijn vrij anti-revolutionnaire partij.

In de Kamer is Lohman altijd trouw op zijn post. In het debat betoont hij zich van alle aan de orde zijnde onderwerpen op de hoogte, minutieus en met vollen aandacht

blijft hij voortdurend de discussies volgen. Daaraan is het te danken, dat zijn medeleden zoo dikwijls vertrouwen in hem blijken te hebben: zijn scherp inzicht en zijn feitenkennis geven hem grooten invloed, en als de regeering deze laatste vier jaar een nederlaag leed, geschiedde dat meermalen onder zijn leiding. Daar staat tegenover, dat hij en zijn partijgenooten meer dan eens, „het schortje ophielden" als der regeering uit den kring harer eigen partij een tegenslag dreigde.

Mr. Lohman heeft er dezer dagen zelf, in zijne lijforgaan, aan herinnerd, hoe groot de tweespalt in 1894 was, hoe zij, die niet met Tak's Kieswet meegingen door den leider der anti-rev. partij als „conservatieven van alle gading," en zelfs als „mannen met twee namen en adellijke titels" werden uitgekreten. Lohman schreef dat in de herinnering aan het verleden en een beschouwing over de toekomst.

Nu de anti-liberale partijen aan de Regeering zullen komen, staat het naar mijn opvatting nog te bezien of de zoo noodige eenheid behouden zal blijven. Als dat gaan kan door een tegemoetkomende en voorzichtige houding, dan zal mr. Lohman de eerste zijn om zulk een eenheid te steunen, maar als dat gaan moet ten koste van verloochening zijner politieke en godsdienstige denkbeelden, ten koste van politieke eerlijkheid, dan zal hij de man zijn, die het allereerst in de oppositie gaat.

BUITENLAND

Duitschland. — Keizer Wilhelms weigering om als koning van Pruisen de verkiezing van het berlijnsche raadslid Kauffmann tot tweeden-burgemeester der hoofdstad te bekrachtigen, heeft begrijpelijkerwijs in het kamp der Vrijzinnigen groote ontevredenheid gewekt en geeft tot levendige beschouwingen in de geheele duitsche Pers nog voortdurend aanleiding. Het vetorecht des Konings is, natuurlijk, onaantastbaar en zelfs aan geen motiveering verbonden; maar Richter's *Freis. Ztg.* beweert dat de nieuwe minister van Binnenlandsche Zaken Von Hammerstein, wiens advies als ressort-minister voorzeker door het Civiel Kabinet des Keizers gevraagd was, de zaak in den ministerraad had gebracht, waar alle ministers, inclusief de kanselier Von Bülow, eenparig tot goedkeuring van Kauffmann's verkiezing adviseerden, evenals Hammerstein-zelf; zoodat feitelijk het geheele Kabinet een nederlaag zou hebben geleden, en het blad zelfs Von Bülow's aftreding mogelijk acht! Dit laatste is wel wat heel sterk; maar *indien* de lezing der *Freisinnige* waar was, zou toch inderdaad het geval een zeer ernstig karakter krijgen, daar de redenen van het *veto* dan wel van heel zonderlingen aard moeten zijn. De *Köln. Zeit.* gelooft echter niet dat Bülow of de ministerraad in de zaak is betrokken geweest, daar niemand dan de ressortminister te adviseeren had; maar wel lijdt het geen twijfel, dat Hammerstein tegen Kauffmann's benoeming geen enkel bezwaar had en dus door het met zijn advies geheel strijdige *veto* pijnlijk verrast werd. Dit blijke trouwens reeds uit het feit, dat hij den opperburgemeester Kirschner persoonlijk bij zich ontbood, om hem van het gebeurde op de hoogte te stellen voordat de officieele kennisgeving van het Civiel-Kabinet te Potsdam het berlijnsche Gemeentebestuur bereikt had. Een berlijnsche correspondentie aan een münchener blad geeft te verstaan, dat ook het *Militair* Kabinet des Keizers om advies was gevraagd en feitelijk den doorslag heeft gegeven voor het *veto*.

Vandaar nieuwe verontwaardiging bij tante Voss en andere vrijzinnige bladen. Wat heeft het Militair Kabinet zich te bemoeien met iemands benoeming voor een *burgelijke* betrekking? Is het zóó ver gekomen, dat letterlijk *alles* door *das Militair* moet beheerscht worden? En wat had Kauffmann dan eigenlijk misdreven? Kon hij geen burgemeester worden, omdat hij *twintig jaar geleden* als luitenant der reserve aan een verkiezingsagitatie had deelgenomen tegen den zin der Regeering en daarvoor uit den dienst werd verwijderd met eenvoudig ontslag, hoewel keizer Wilhelm-zelf de straf nog verzacht had? Was die misstap, zoo het er een was, dan nóg niet verjaard? En had b.v. Miquel, die in zijn jeugd aan revolutionnaire woelingen heeft deelgenomen en later toch burgemeester van Osnabruck, opperburgemeester van Frankfort a/M. en zelfs minister werd, niet veel meer op zijn kerfstok? Is het dan niet beter, niet officier te worden, als men voor burgelijke betrekkingen te eeniger tijd in aanmerking wil komen? Of moet men om burgemeester te worden bepaald in militaire kringen gunstig staan aangeschreven en *hoffähig* zijn?......

Van conservatieve zijde wordt geinsinueerd, dat Kauffmann slechts door de hulp van de socialisten in den Rijksdag is gekomen, en dat ook zijn verkiezing tot burgemeester met 67 stemmen tegen 50 stemmen den Koning allicht een te geringe meerderheid toescheen. Maar het eerste is onwaar, en het tweede gaat niet op, daar Brinkmann verleden jaar slechts één stem meerderheid had en toch zijn verkiezing door den Koning bekrachtigd zag, al duurde het wat lang. Nu zeggen *Post* en *Kreuzzeitung* en *Reichsbote*, het is in elk geval heel goed, dat den heerschzuchtigen Vrijzinnigen, die over de hoofdstad den baas willen spelen en zelfs ministerieele portefeuilles ambiëeren, eens van hooger hand een pen op den neus wordt gezet. — Zoo? Dus *dat* zou dan de ware reden wezen? Moet de bittere verwijdering, welke sinds jaren tusschen het Hof en den radicalen Gemeenteraad der hoofdstad bestaat en pas voor eenige toenadering scheen plaats te maken, opnieuw verergeren, tot groot pleizier der conservatieven? Of is Kauffmann indirect gestraft omdat hij indertijd in den Rijksdag tegen de Vlootwet heeft gestemd en is hij dus *gemassregelt* evenals de conservatieve land raden, die in de pruisische Kamer de kanalen niet wilden *schlucken?* De conservatieven, die toe zoo boos waren, zouden ook thans zulk een pressie op het vrije parlementsrecht dienen te laken, in stede van erin te groeien, als het een ander treft. Te meer wijl bij toenemende verbittering in den regel de socialisten de vruchten plukken en dit ook te Berlijn bij een volgende verkiezing voor den Gemeenteraad allicht het geval zal wezen.

Belgie.—Het plotseling vertrek van den Boeren-commandant, Andries De Wet, naar Parijs, heeft in de belgische Kamer aanleiding gegeven tot een incident. Lorand had nl. de Regeering verweten, onder den invloed van Engeland te hebben gehandeld, toen zij De Wet liet ontbieden op het bureau van den openbaren veiligheidsdienst. Het is wel waar, dat men hem geen bevel gaf om het land te verlaten, zeide hij, want De Wet, die vermoedde wat deze invitatie te beteekenen had, ging heen uit eigen beweging. Maar het staat ook vast, dat de directeur der geheime politie hem niet liet ontbieden ten einde het genoegen te hebben kennis met hem te maken! „Indien men inderdaad — zooals minister Van den Heuvel (Justitie) beweert — De Wet slechts heeft willen vragen, wat hij van zins was te doen, ten einde anti-engelsche betoogingen te voorkomen, dan mag hij zeker ook wel terugkeeren, daar men te Antwerpen altijd nog met verlangen uitziet naar zijn optreden." De socialist Demblon, die reeds des morgens op zeer onparlementaire wijze had uitgeroepen: „Chamberlain is een roover!" kwam in de middagzitting, bij de behandeling der Begrooting voor Justitie op de zaak-De Wet terug en voer hevig uit tegen de Regeering. Deze heeft België's neutraliteit geschonden, door partij te kiezen voor Engeland en voor Chamberlain, dien „ellendeling"! [Protesten op verschillende banken]. Alle eerbied voor Engeland, maar Chamberlain is een bandiet! (Hernieuwde levendige protesten.) „En de koning van Engeland is een......" hier volgde een leelijk scheldwoord, dat de maat van geduld bij de Kamer en de Regeering deed overloopen, zoodat de voorzitter Demblon tot de orde riep en de minister van Buitenlandsche Zaken een krachtig protest deed hooren tegen deze "hoogst betreurenswaardige woorden van een belgisch afgevaardigde, die toch de diensten kennen moet welke Engeland ons herhaaldelijk heeft bewezen" (levendige toejuichingen). „Och," zei staatsminister Woeste namens de rechterzijde, "wij kennen den heer Demblon en weten, dat hij in het land niet geteld wordt en dat zijn woorden als van nul en geener waarde worden beschouwd. Maar in het buitenland zou men zich onder dit opzicht kunnen vergissen, en daarom stel ik er prijs op tegenover Engeland te constateeren, dat de woorden van Demblon in België geen weerklank vinden. Ook de linkerzijde zal het hierin met mij eens zijn en het belgische volk, dat met Engeland goede betrekkingen wil onderhouden, zal Demblon's uitingen scherp veroordeelen" (toejuichingen). Eenzelfde verklaring legde Tourneau af namens de liberale partij. „Wij erkennen de dapperheid van het Boerenvolk, dat roemvol strijdt voor zijn onafhankelijkheid en vrijheid, maar wij mogen niet vergeten wat wij te danken hebben aan Engeland." Demblon bleef intusschen zijn woorden verdedigen. „Ik herhaal, — zeide hij, "dat ik voor Engeland grooten eerbied heb, maar ik herhaal ook, dat Chamberlain een bandiet is, zoodat zelfs minister De Favereau het niet gewaagd heeft hem te verdedigen. („Daarvoor zijn wij hier ook niet bijeen!" werd van de Rechterzijde geroepen). De groote meerderheid van het belgische volk koestert achting en liefde voor Engeland, maar verfoeit Chamberlain." Woeste sprak het slotwoord. „De heer Demblon beweert, dat hij alleen minister Chamberlain heeft aangevallen. Welnu, indien dit de waarheid ware, dan nog zou het een groote onbetamelijkheid zijn, daar wij, afgevaardigden, niet het recht hebben vreemde ministers te beleedigen. Maar de heer Demblon heeft ook den koning van Engeland een grof smaadwoord naar het hoofd geslingerd. [„Dat was de zuivere waarheid!" riep Demblon er tusschen] hetwelk, helaas, in ons Kamerverslag zal worden opgenomen. Demblon staat in zijn onfatsoenlijke houding alleen!" De voorzitter meende nu, dat het wèl was geweest en weigerde den heer Demblon de gelegenheid om het langzamerhand in een hanengevecht ontaardend debat voort te zetten.